

3. Radio i TV-sekcije
4. Klubovi vezilja
5. Konzultacije u muzeju, posebno o snimanju predmeta, filmova s folklornim temama, kao i odabiranje predložaka za vezove

Prilog 3

Didaktičko-propagandni odsjek

PRAKSA U MUZEJU (izvadak iz jednog plana rada)
 Centar usmjerenog obrazovanja u kulturi
 Križanićeva 4

PLAN RADA 21–26. 12. 1987.

1. dan: 9–12 h (svi učenici)
 Upoznavanje učenika s ulogom i organizacijom muzeja [odjeli, spremišta (depoi), vodstvo kroz stalni postav, Statut i normativni akti muzeja; voditelji: Majanović, Frlan, Barlek]
2. dan: 11–12 h (svi učenici)
 Odjel dokumentacije (upoznavanje s radom; voditelj: Rona)
 12–13 h (svi učenici)
 Odjel biblioteka – upoznavanje sa stručnom literaturom (voditelj: Majanović u.z. Bakrač)
- 3–6. dan: 9–13 h (2 učenika)
 Propaganda za izložbu »Spolnost«
 a) provjera adresara (prijatelji uzvanici)
 b) popis uzvanika
 c) ispisivanje adresa
 d) obavijest sredstvima javnog informiranja (voditelj: Majanović)
 Ostalo: dva učenika
 a) uređenje i provjera adresara Centara za predškolski odgoj
 b) dopisi školama (izložba)
 c) pisanje programa suradnje
 d) ispisivanje adresa za škole (voditelj: Majanović)

Zagreb, 19. 12. 1987.

Prilog 4

Izložba »ETNOGRAFSKA SLIKOVNICA«

Izložba za predškolske ustanove s posebno planiranim aktivnostima
 CILJ – upoznavanje djece s vrijednostima narodne baštine kroz aktivno sudjelovanje uz igru i izvornu narodnu pjesmu

NAČIN RADA:

1. Pripreme u muzeju (ekspoziti, tekstovi za odgajatelje, legende za roditelje, obavijest o danu dolaska izložbe, dogovori s likovnjakom oko

postave, itd.)

2. Priprema u dječjoj ustanovi s pedagogom (način rada i postava vlastitih etnografskih kutića za vrijeme izložbe i nakon izložbe)
3. Program uz izložbu
 - a. zaduženja odgajatelja i raspored posjeta odgojnih grupa po danima i satima
 - b. priprema djece i posjet izložbi (odgajatelji)
 - c. aktivnosti i sadržaj na izložbi
4. Planirani posjet i razgovor s roditeljima

PRILOZI ZA MUZEJ

1. Likovni radovi djece s izložbe
2. Likovni radovi nastali nakon izložbe
3. Programi rada na izložbi, i pristupi radu odgajatelja
4. Mišljenje pedagoga, odgojitelja (prijedlozi, zamjerke)

Nada Majanović, prof.

Voditelji didaktičko-propagandnog odsjeka Etnografskog muzeja Zagreb

ABSTRACT

Activities of the Ethnographic Museum in Zagreb, in its educational function

Nada Majanović

The museum displays the ethnographic material from the territory of Croatia, and as a separate unit, a collection from non-European cultures. The present permanent display, installed in 1972, is by its contents and its concept adapted to the needs of the museum's educational activities. The display is clear and leaves enough space for the circulation of large groups of visitors. Some segments of the economic and social life in villages are presented thematically and in chronological order, and are perfected with geographical maps, illustrations of historic events, photographs and detailed text-captions. The museum has an educational and public relations department that has continuously and for a number of years cooperated with schools. The museum intends to join the educational programs in schools, specially in such subjects as visual art education, domestic science, history and geography. This task is realized through specialized lectures complementary to school classes. The museum very successfully cooperates with kindergartens, and organizes specialized activities outside the curriculum (workshops »Let's all embroider together«, »Let's make folk ornaments«), mobile educational exhibitions, lectures etc.

Nesrazmjer između obrazovne i ostalih djelatnosti u muzeju

Božena Kličinović
 Gliptoteka JAZU,
 Zagreb

Primljeno: 18. 12. 1987.

Obrazovni rad u muzejima jedan je od osnovnih zadataka muzejske djelatnosti; međutim, za bilancu općeg uspjeha jednog muzeja i njegovu afirmaciju u cijelosti, čini se, nema odlučujuću ulogu. Ponajprije, obrazovna djelatnost ne postoji u dugoročnom planiranju rada pojedinih muzeja, jer su ti planovi usmjereni samo trima osnovnim obaveznim djelatnostima, prema kojima muzej prikuplja građu, znanstveno je i stručno obrađuje, te prezentira i čuva. Njihovu prezentaciju obuhvaća stalni postav i povremena izložbena djelatnost. Sve ostale aktivnosti popratnog su tipa. Pedagoška je djelatnost pritom gotovo uvijek kampanjskog karaktera. Tako je nastao nesrazmjer između obrazovne i ostalih djelatnosti u muzejima, gdje se udovoljavanje edukaciji svodi na primjeren postav ekspozita i vodič, koji je namijenjen vrlo širokom krugu posjetilaca neovisno o stupnju njihova obrazovanja i starosnoj dobi. Nadalje, ukoliko među stručnim kadrom ne postoji radnik koji je sklon pedagoškom radu, onda je taj rad neodrživ izvan inicijative pojedinih obrazovnih ustanova. A koliko su široke mogućnosti muzejskog pedagoškog rada u suradnji sa školama, primjer su one izuzetno uspješne »nedjelje muzeja«, koje se odlukama ICOMA od 1954. organiziraju u svijetu i u nas, iako njihov prvobitni entuzijazam pomalo jenjava. Tako je 1962. »nedjelja muzeja« bila posvećena temi »škole i muzeji«, gdje uz ostale velike rezultate stoji podatak kako je u to vrijeme 14 muzeja u različitim gradovima Hrvatske posjetilo 60 000 posjetilaca.¹ Radi se dakako o posjetiocima obrazovnih ustanova, pa problem pedagogije u cijelosti treba sagledavati u kontekstu suradnje škola i muzeja koja bi trebala funkcionirati i izvan vanjskih poticaja.

Ovisnost pedagoškog rada o suradnji muzeja i škola višestruka je, a najtješnje je vezana za školske programe u čijim prenapućenim satnicama muzeji teško nalaze svoje mjesto. S obzirom na osobitu politiku financiranja muzejske djelatnosti, kojom se preferira znanstvenoistraživački rad njegovih stručnjaka i zaštita muzejskog fonda, problem pedagogije u muzejima

¹ Dragoljub Janković: 10 godina »nedjelje muzeja« u Jugoslaviji, »Muzeji«, časopis za muzeološka pitanja, br. 18, Beograd, 1985.

svodi se na pitanje: kako povećati interese za muzeje u obrazovnim ustanovama; da li je taj interes za sve muzeje podjednak i da li uopće postoji definicija o idealno koncipiranom muzeju koji bi permanentno udovoljavao različitim interesima društva u cjelini, pa i pedagogiji; ne opada li možda interes škola za muzeje, jer se usporedo s brojčanim rastom muzeja množio i teret već ionako obimnog školskog programa. Možda cijeli problem leži u praktičnom rješavanju dostupnosti muzeja školama putem organiziranih prijevoza s obzirom na široko razgranatu mrežu i muzeja i škola i njihove udaljenosti.

Pedagogija u Gliptoteci

Primjer Gliptoteke JAZU indikativan je za mnoge probleme u oblasti muzejske pedagogije jer je riječ o velikom muzeju sa 13000 eksponata osobito značajnih za široko obrazovanje školske djece različite dobi. Gliptoteka se razlikuje od ostalih muzejskih ustanova dvojakim karakterom svoje djelatnosti. Osim što sabire vrijedna umjetnička djela s područja kiparstva, ima i zadatak da odljevima sačuva od propadanja najznačajnije kulturno-povijesne spomenike. Kao rezultat 50-godišnjeg uspješnog rada (osnovana je 1937), Gliptoteka danas ima devet zbirki s originalnim djelima u raznolikom trajnom materijalu i odljevima u sadri, među kojima modeli i skice za spomenike imaju unikatnu vrijednost. Vremenski zbirke pokrivaju širok raspon od V. st. pr. n. e. do suvremene skulpture kroz pojedine stilske cjeline, u slijedećem kronološkom postavu: antika, predromanika, romanika, gotika, renesansa, barok i suvremena skulptura. Pojedine zbirke sadrže zasebne cjeline: srednjovjekovnoj zbirci pripadaju stećci, istarske freske, dalmatinski i primorski grbovi te zavjetne pločice pomoraca iz Perasta, dok modernoj pripadaju crteži hrvatskih umjetnika XX. stoljeća. Zasebnu zbirku čine medalje i plakete uz sfragistiku. Riječ je, dakle, o muzejskom fondusu od kapitalnog značenja za različita područja istraživačkog rada, napose za pojedine obrazovne predmete u školama.

Višestruke su mogućnosti pedagoškog rada u Gliptoteci, jer se komparativnom metodom likovnih elemenata, te izučavanjem ikonografije i tipologije, može održavati nastavak nekolicine školskih predmeta – primjerice: književnost, povijest, teorija likovnih umjetnosti. Izdvojeno se može izučavati tehnologija lijevanja pojedinih skulptura u sadru, pojedine metode restauriranja i ostali tehnički poslovi muzeološke prirode zanimljivi za škole koje

imaju i muzeološki smjer. Analize koje prate godišnji posjet u Gliptoteci – među kojima su najbrojniji građani različitog profila u odnosu na stupanj njihovog obrazovanja – o posjeti obrazovnih ustanova govore slijedeće: Gliptoteku posjećuju organizirane školske grupe, gotovo uvijek u okviru samo jednog predmeta a to je likovna umjetnost, jer je školskim programom ovaj posjet obavezan. Pritom se sve zbirke razgledaju odjednom, kako bi se dobio generalni uvid u cjelokupni fondus Gliptoteke i uvid u opće pojmove vezane za stil i kronologiju eksponata kao što su antika, srednjovjekovna umjetnost, renesansa itd. Analize nadalje pokazuju da pojedine škole Gliptoteku posjećuju samo jednom godišnje, a posjeti su skoncentrirani na proljetne (svibanj, lipanj) i jesenske (rujan, listopad) mjesece. Takvi rijetki jednokratni posjeti ne mogu imati velike rezultate jer vremenski i tematski raspon zastupljen velikim brojem eksponata u tri odvojene zgrade zahtijeva veliki napor i uzastopno ponavljanje posjeta. Što se tiče izložbene djelatnosti u Gliptoteci, ona je uglavnom monografskog karaktera. Posjet organizirane školske djece veći je ukoliko je riječ o već opće poznatom i popularnom kiparu kao što je I. Meštrović, B. Dešković, V. Radauš, dok su izložbe šireg tematskog karaktera, primjerice **Triennale hrvatskog kiparstva**, manje posjećene. Izložbe po pravilu manje zamaraju djece, što se iskazuje u čestim individualnim posjetima školaraca. Značajnom fondusu Gliptoteke treba pribrojiti i neke druge elemente važne za afirmaciju muzeja s obzirom na: urbanističku lokaciju muzeja, funkcionalnost prostora, stručni kadar i njegovu užu specijalizaciju, mogućnost organiziranja različitih prigodnih manifestacija koje bi se uklopile u školski program. Svi su ti elementi u Gliptoteci na zadovoljavajućoj razini, ali pritom sve navedene mogućnosti pedagoškog rada u Gliptoteci JAZU nisu dostatno iskorištene. Problem povećanog interesa škola za Gliptoteku najvjerojatnije se kao i u drugim muzejima mora rješavati pomacima u dugoročnom planiranju pojedinih aktivnosti u traženju mogućnosti da se pedagoški rad financira poput ostalih djelatnosti.

ABSTRACT

Disproportion between the educational and other activities in museums

Božena Kličinović

The author gives his viewpoint of the scope and quality of the educational activities in museums in general. In most cases, there are no educational programs in the long term plans of museums, since their programs are oriented towards three

principal tasks: collecting, preserving and research of museum objects. Such an attitude to education is the proof of and reason for its marginality. This segment of a museum's activity is realized mostly without preparation and answering casual needs. A survey is given of the educational programs of the Glyptotheca. The Glyptotheca contains nine collections covering the period from 5th century B. C. to the present. The collections can satisfy educational requirements because they contain sculptures by contemporary artists as well as copies and casts of many well-known Yugoslav cultural and historical monuments.

Likovna edukacija i muzejska propaganda u Modernoj galeriji, Zagreb

Durda Petravić
Moderna galerija,
Zagreb

Primljeno: 10. 12. 1987.

Godine 1982. Moderna galerija započela je svojom djelatnošću na području likovne edukacije posjetilaca svih uzrasta i muzejske propagande. Otvara radno mjesto kustosa – muzejskog pedagoga i propagandista, stavivši težište njegovog rada na likovnu edukaciju djece, omladine i odraslih, sadržajno povezivanje galerije s obrazovnim ustanovama, centrima za kulturu i radnim organizacijama, te na informiranje javnih medija o galeriji, njenim izložbama i drugim popratnim manifestacijama.

Kako je Moderna galerija zbog renovacije zgrade i nove prezentacije stalnog postava hrvatske umjetnosti 19. i 20. stoljeća bila zatvorena do 11. 1. 1983. g., konkretan rad s posjetiocima do tog se vremena nije odvijao. U vremenskom odsječku od svibnja 1982. g. do siječnja 1983. g. muzejski pedagog studira kompletan galerijski fondus, izrađuje program edukativne ponude za osnovne i srednje škole, dogovara suradnju sa Znanstvenom knjižarom »Mladost« i u izlogu knjižare postavlja mini-izložbu **In memoriam – Mirko Rački** i dogovara suradnju sa Centrom za kulturu Peščenica – organizira edukativnu izložbu **Akvareli Vladimira Beca iz fundusa Moderne galerije** koja je u suradnji s voditeljem Centra održana u galeriji **Događanja**. S voditeljem Centra koncipira ciklus edukativnih tematskih izložbi iz fundusa Moderne galerije za likovni školski abonoman, kroz koje bi učenike stručno vodio voditelj iz Centra ili muzejski pedagog galerije. Uz svaku izložbu štampala bi se razglednica s reprodukcijom i popisom izloženih djela i razglednica s reprodukcijom djela i sažetim tekstom na temu izložbe. Godine 1984. realizirana je izložba **Slikarski motivi**, a 1985. godine **Slikarske tehnike, materijali i alati**.